

Fundacja Blżej Zachodu

JAK ZMIENIAĆ SWOJĄ OKOLICĘ ?

**PRAKTYCZNY
PRZEWODNIK MIESZKAŃCA**

Projekt „Twoje prawa - Twoja siła!” ma na celu zwiększenie wiedzy mieszkańców w zakresie praw obywatelskich oraz narzędzi wpływu na decyzje samorządów.

Program finansowany jest przez Unię Europejską. Wyrażone opinie i poglądy są wyłącznie poglądami autora (autorów) i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej lub Komisji Europejskiej. Ani Unia Europejska, ani organ przyznający finansowanie nie mogą ponosić za nie odpowiedzialności.

Grant realizowany ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu SPLOT WARTOŚCI 2.0

Opracowanie merytoryczne:
Dr Katarzyna Domańska

Wydawca:
Fundacja Bliżej Zachodu
Janówka 30B
21-500 Biała Podlaska
www.blizejzachodu.pl

SPIS TREŚCI

Masz problem? Od tego zacznij	3
Karta praw podstawowych UE	4
3 kroki do skutecznego działania	5
Rozmowa czy pismo?	6
Jak napisać pismo?	7
Jak działać razem?	8
Konsultacje społeczne	9
Jak rozmawiać z urzędem?	10

MASZ PROBLEM? OD TEGO ZACZNU

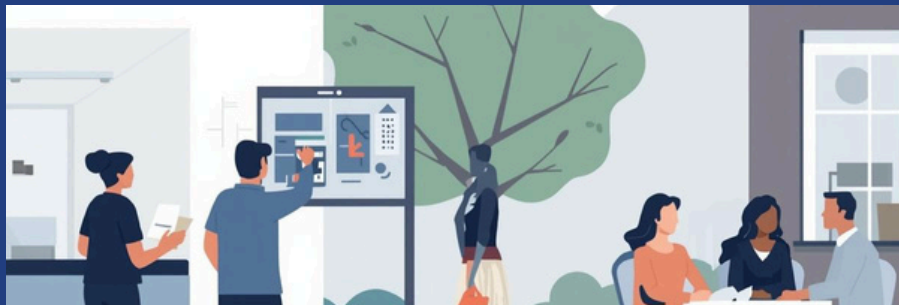
„To i tak nic nie da” - to myśl, która pojawia się bardzo często, gdy coś w naszej miejscowości nie działa. Zwykle wynika z doświadczeń: braku odpowiedzi, decyzji podejmowanych bez mieszkańców albo trudnego kontaktu z urzędem. Do tego dochodzi brak wiedzy - nie zawsze wiadomo, od czego zacząć, gdzie się zgłosić i jakie ma się możliwości. W efekcie wiele osób rezygnuje jeszcze, zanim spróbuje.

Tymczasem zmiana rzadko zaczyna się od dużych działań. Zaczyna się od prostych kroków: nazwania problemu, zadania konkretnego pytania, sprawdzenia, kto za coś odpowiada. Wpływ nie jest jednorazowym działaniem, tylko procesem, który buduje się stopniowo. Ta broszura pokaże Ci, jak zrobić pierwszy krok - spokojnie, konkretnie i na własnych zasadach.

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UE

Karta praw podstawowych UE chroni nasze prawa w zakresie stosowania prawa Unii Europejskiej. W codziennych sprawach lokalnych prawo do informacji oraz składania wniosków i petycji gwarantują również polskie przepisy.

- **Prawo do informacji**: możesz zapytać urząd o sprawy, które dotyczą życia publicznego, np. inwestycji, wydatków, planów czy decyzji. Urząd ma obowiązek odpowiedzieć.
- **Prawo do udziału w życiu demokratycznym**: to nie tylko prawo do udziału w wyborach. Możesz brać udział w konsultacjach społecznych, spotkaniach i debatach. To moment, w którym możesz powiedzieć, co myślisz o planowanych zmianach - zanim zapadną ostateczne decyzje.
- **Prawo do zgłaszania spraw**: możesz napisać pismo, złożyć wniosek albo petycję. Możesz zgłosić problem, zadać pytanie albo zaproponować rozwiązanie – samodzielnie albo z innymi mieszkańcami.

3 KROKI DO SKUTECZNEGO DZIAŁANIA

Wiele spraw nie posuwa się do przodu nie dlatego, że są zbyt trudne, ale dlatego, że pozostają na poziomie ogólnych opinii. Skuteczne działanie zaczyna się od uporządkowania problemu. Te trzy kroki pomagają przejść od narzekania do konkretności.

1 Nazwij problem

Zamiast mówić ogólnie: „jest źle”, opisz konkretnie, co nie działa i gdzie. To może być brak przejścia dla pieszych, brak informacji o konsultacjach albo zły stan drogi. Precyzyjne nazwanie problemu sprawia, że łatwiej go zrozumieć i trudniej zignorować.

2 Sprawdź, kto za to odpowiada

Każda sprawa ma swoją instytucję lub osobę odpowiedzialną. Może to być urząd gminy, zarząd dróg albo szkoła. Nie musisz znać całego systemu — ważne, żeby skierować sprawę do miejsca, które może coś z nią zrobić lub wskazać dalszą drogę.

3 Zrób pierwszy krok

Nie czekaj na idealny moment. Zadaj jedno konkretne pytanie, napisz krótkie pismo albo porozmawiaj z innymi mieszkańcami. Pierwsze działanie nie rozwiązuje wszystkiego, ale uruchamia proces, który pozwala przejść od problemu do realnej zmiany.

ROZMOWA CZY PISMO?

Nie każdą sprawę trzeba od razu załatwiać formalnie. W wielu sytuacjach lepiej zacząć od rozmowy - szczególnie wtedy, gdy chcesz coś wyjaśnić, dopytać albo zrozumieć, jak wygląda dana sytuacja. Rozmowa pomaga ustalić, kto odpowiada za sprawę, jakie są możliwości działania i czy temat jest już znany. To często najszybszy sposób, żeby uporządkować problem i uniknąć nieporozumień na początku.

Są jednak sytuacje, w których sama rozmowa nie wystarczy. Jeśli sprawa jest ważna, powtarza się od dłuższego czasu albo zależy Ci na konkretnej odpowiedzi, warto napisać pismo. Pismo porządkuje sprawę, jasno pokazuje, o co pytasz lub czego oczekujesz, i zobowiązuje urząd do udzielenia odpowiedzi.

Z kolei petycja jest dobrym rozwiązaniem wtedy, gdy chcesz zaproponować konkretne działanie w sprawie, która dotyczy większej grupy mieszkańców.

JAK NAPISAĆ PISMO?

Pismo porządkuje temat i nadaje sprawie formalny bieg. Dobre pismo nie musi być długie ani skomplikowane. Najważniejsze jest to, żeby było konkretne i zrozumiałe - tak, żeby urząd wiedział, na co ma odpowiedzieć. Zamiast ogólnych stwierdzeń warto jasno napisać, czego dotyczy sprawa i jakie pytanie chcesz zadać. Krótki opis sytuacji, konkretne pytanie i wskazanie, czego oczekujesz - to wystarczy, żeby Twoje pismo było skuteczne.

1 DANE NADAWCY I KONTAKT

Jan Kowalski
ul. Słoneczna 10/5
00-123 Nowe Miasto
tel. 600 123 456
jan.kowalski@mail.pl

Nowe Miasto, 20 maja 2025 r.

2 DANE ADRESATA

Urząd Gminy w Nowym Mieście
ul. Parkowa 1
00-123 Nowe Miasto

3 TEMAT PISMA

Dotyczy: prośby o informację w sprawie remontu drogi przy ul. Słonecznej

Szanowni Państwo,

Zwracam się z prośbą o informację, czy planowany jest remont drogi przy ul. Słonecznej w miejscowości Nowe Miasto.

Droga od dłuższego czasu jest w złym stanie, co utrudnia poruszanie się mieszkańców i wpływa na bezpieczeństwo.

Chciałbym zapytać:

- czy remont tej drogi jest ujęty w planach gminy;
- czy można wskazać przybliżony termin jego realizacji (w ciągu roku, kilku lat lub później).

Jeśli inwestycja nie jest obecnie planowana, proszę o informację, od czego zależy podjęcie decyzji w tej sprawie.

Z góry dziękuję za odpowiedź.

4 OPIS PROBLEMU I PYTANIA

Z poważaniem

5 PODPIS

Jan Kowalski

JAK DZIAŁAĆ RAZEM?

Działanie razem zaczyna się od wspólnego zrozumienia problemu. Nie chodzi o to, żeby wszyscy myśleli tak samo, ale żeby jasno określić, co chcemy zmienić i dlaczego to jest ważne. Im bardziej konkretny cel, tym łatwiej się porozumieć i działać dalej.

Współpraca nie wymaga dużej grupy na początku. Wystarczą dwie–trzy osoby, które są gotowe zrobić pierwszy krok. Ważne jest podzielenie się rolami - ktoś zbiera informacje, ktoś kontaktuje się z urzędem, ktoś pilnuje dalszych działań. Dzięki temu działanie nie zatrzymuje się po pierwszym etapie.

Działanie wspólne zwiększa siłę głosu mieszkańców, ale wymaga też cierpliwości i konsekwencji. Nie każda sprawa rozwiąże się od razu, ale dobrze przygotowana i wspierana przez kilka osób ma znacznie większą szansę, żeby zostać potraktowana poważnie.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Konsultacje społeczne to moment, w którym mieszkańcy mogą zabrać głos, zanim zapadnie decyzja. Dotyczą spraw, które wpływają na codzienne życie - inwestycji, organizacji przestrzeni czy wydatków publicznych.

Dobrze prowadzone konsultacje nie są formalnością, tylko narzędziem lepszego podejmowania decyzji. Mieszkańcy pokazują swoją perspektywę, a samorząd może zobaczyć skutki działań, których nie widać w dokumentach.

Nie każda uwaga zostanie uwzględniona, ale każda może wpłynąć na sposób myślenia o problemie.

Największe znaczenie ma konkret. Jasno opisany problem i propozycja rozwiązania zwiększają szansę, że głos mieszkańca zostanie potraktowany poważnie.

JAK ROZMAWIAĆ Z URZĘDEM?

Rozmowa z urzędem nie musi oznaczać konfliktu. Dużą różnicę robi sposób komunikacji. Zamiast ogólnych ocen i emocji lepiej używać faktów i pytań. Urzędnikom łatwiej odpowiedzieć na konkretny niż na ogólne niezadowolenie. To nie oznacza, że trzeba się ze wszystkim zgadzać - oznacza, że warto jasno pokazać swój punkt widzenia.

Dobrze przygotowana rozmowa zwiększa szansę na efekt. Warto wcześniej sprawdzić podstawowe informacje i zastanowić się, jakie pytanie chcesz zadać. Nawet jeśli sprawa nie zostanie rozwiązana od razu, taka rozmowa buduje podstawę do dalszych działań.

Jak zmieniać swoją okolicę?

Praktyczny przewodnik mieszkańca

Wydawca:
Fundacja Bliżej Zachodu
Janówka 30B
21-500 Biała Podlaska
www.blizejzachodu.pl
blizejzachodu@gmail.com

Dofinansowane przez
Unię Europejską

sieć
splot
wartości